

Việc tìm ra và áp dụng phương pháp dạy học tiên tiến, hiện đại thay cho phương pháp truyền thống có nhiều hạn chế, không đủ khả năng phát huy sức mạnh và lợi thế của một xã hội đầy áp thông tin như hiện nay là vấn đề vô cùng cần thiết và cấp bách. Có thể có nhiều phương pháp dạy học. Người ta thường chia chúng ra thành các hệ thống theo các cách phân loại khác nhau như: Phân loại theo nguồn kiến thức và đặc điểm tri giác thông tin: dùng lời, trực quan, thực hành. Bài viết này giới thiệu “Bảy nguyên tắc dạy tốt ở bậc đại học” đã được phổ biến rộng rãi ở các trường đại học Mỹ, nhằm làm tư liệu tham khảo đối với các trường đại học ở VN.[1]

Mỗi nguyên tắc được trình bày gồm hai phần: Phần đầu được dịch từ nguyên bản, phần sau được tổng hợp từ kinh nghiệm triển khai của các trường đại học Mỹ.

1. Tăng cường sự tiếp xúc giữa giảng viên và sinh viên

Sự tiếp xúc giữa thầy và trò trong và ngoài lớp học là yếu tố quan trọng nhất giúp khuyến khích sinh viên học tập. Giảng viên cần quan tâm giúp sinh viên vượt qua những lúc khó khăn, thử thách để theo đuổi việc học.

Việc tiếp xúc với giáo viên giúp sinh viên gắn bó với học tập và định hướng tương lai tốt hơn.

Đối với các lớp học truyền thống, giảng viên nên:

- Ấn định thời gian tiếp xúc sinh viên tại nơi làm việc.
- Tổ chức gặp gỡ sinh viên ngoài giờ lên lớp hoặc tham dự

các hoạt động của sinh viên.

- Cố gắng nhớ tên càng nhiều sinh viên càng tốt.
- Giúp sinh viên giải quyết các thắc mắc nằm trong lần ngoài chương trình dạy.
- Tư vấn cho sinh viên về chương trình học và nghề nghiệp, quan tâm giúp đỡ những sinh viên cá biệt.
- Khuyến khích sinh viên trình

CÁC NGUYÊN TẮC DẠY TỐT Ở BẬC ĐẠI HỌC

PGS.TS. ĐÀO DUY HUÂN

bày quan điểm riêng và tham gia vào các buổi thảo luận.

- Trao đổi riêng lẻ với sinh viên để tìm hiểu mục tiêu học tập của họ và chia sẻ kinh nghiệm bản thân.

Đối với các lớp học từ xa, giáo viên nên:

- Khuyến khích sinh viên trao đổi qua hệ thống thư điện tử.
- Định kỳ tổ chức thảo luận trực tuyến cùng sinh viên.
- Tổ chức các nhóm làm việc theo địa phương.
- Đến thăm các điểm làm việc nhóm khi có điều kiện.
- Mời đồng nghiệp cùng tham gia hướng dẫn môn học.

2. Khuyến khích các hoạt động hợp tác giữa sinh viên

Chất lượng học tập trong môi trường làm việc nhóm phát triển tốt hơn so với làm việc cá nhân. Cũng giống như trong làm việc, học tập tốt cần đến sự hợp tác và trao đổi chứ không phải ganh đua và biệt lập.

Làm việc nhóm giúp phát triển tính tích cực học tập, chia sẻ và trao đổi ý kiến giúp phát triển trí tuệ và làm sâu sắc thêm sự hiểu biết của mỗi cá nhân.

Đối với các lớp học truyền thống, giảng viên nên:

- Khuyến khích mọi sinh viên cùng tham gia trao đổi tại lớp.
- Tổ chức các nhóm học tập và giao đề tài để sinh viên làm việc nhóm.
- Tổ chức và khuyến khích sinh viên tự giúp đỡ nhau trong học tập.
- Tính đến yếu tố chất lượng hoạt động nhóm khi đánh giá mỗi sinh viên.

- Khuyến khích sinh viên tham gia các hoạt động tập thể trong trường.

Đối với các lớp học từ xa, giảng viên nên:

Xây dựng đề tài để sinh viên làm việc nhóm.

- Tổ chức các địa điểm trao đổi giữa sinh viên trong cùng địa phương.

- Tổ chức trao đổi giữa sinh viên trong các nhóm qua thư điện tử hoặc điện thoại.

- Lập diễn đàn trên mạng để chia sẻ thông tin giữa các sinh viên.

- Định kỳ tổ chức thảo luận trực tuyến.

3. Khuyến khích các phương pháp học tập tích cực

Sinh viên không học được gì nhiều nếu chỉ đến lớp để nghe giảng, ghi nhớ các dạng bài tập để làm các bài kiểm tra. Sinh viên cần được trao đổi về những điều được học, viết về chúng, liên hệ chúng với những điều đã biết và áp dụng chúng vào cuộc sống hằng ngày. Sinh viên cần được sở hữu thật sự những điều họ được dạy.

Đối với các lớp học truyền thống, giảng viên nên:

- Giúp sinh viên liên hệ những điều được học với thực tế.
- Cung cấp những tình huống thực để sinh viên phân tích.
- Khuyến khích sinh viên đưa ra các đề xuất và hoạt động mới đối với môn học.
- Xây dựng các bài tập giải quyết vấn đề dựa trên nhóm sinh viên và tổ chức cho sinh viên báo cáo trước lớp.
- Khuyến khích sinh viên tranh luận với giảng viên, với những sinh viên khác, và có ý kiến về những nội dung trong tài liệu môn học với thái độ đúng mực.

Đối với các lớp học từ xa, giảng viên nên:

- Đa dạng hóa tài liệu học tập môn học để sinh viên có thể có nhiều lựa chọn.
- Xây dựng diễn đàn trên mạng để trao đổi với sinh viên và giữa các sinh viên với nhau.
- Tổ chức chia sẻ, giới thiệu các kết quả làm việc tốt của sinh viên trên mạng.
- Tổ chức các nhóm làm việc qua thư điện tử, điện thoại, hội thảo trực tuyến.

4. Cung cấp thông tin phản hồi kịp thời

Sự học đòi hỏi phải biết những gì mình biết lẫn những gì mình chưa biết. Sinh viên cần được cung cấp thông tin phản hồi về năng lực của họ trong các khóa học.

Khi bắt đầu vào trường, sinh viên cần được đánh giá năng lực đầu vào. Tại lớp học, sinh viên cần được thường xuyên thể hiện năng lực đồng thời nhận được nhiều ý kiến góp ý để không ngừng tiến bộ.

Trong suốt thời gian ở trường, cũng như trước lúc ra trường, sinh viên cần có nhiều cơ hội để thể hiện mình, để biết những gì mình còn phải học, và biết cách tự đánh giá năng lực bản thân.

Đối với các lớp học truyền thống, giảng viên nên:

- Cho nhận xét vào bài làm của sinh viên, góp ý cách khắc phục lỗi.
- Thảo luận về kết quả làm bài của sinh viên trước lớp hoặc với từng sinh viên.
- Sử dụng nhiều phương thức đánh giá khác nhau.
- Sử dụng các phần mềm đánh giá có cung cấp thông tin phản hồi.
- Tổ chức các buổi giải đáp thắc mắc đối với môn học.
- Chấm và trả lại bài kiểm tra kịp thời cho sinh viên.

Đối với các lớp học từ xa, giảng viên nên:

- Thường xuyên cung cấp thông tin phản hồi cho sinh viên qua thư điện tử.
- Sử dụng các phần mềm đánh giá có cung cấp thông tin phản hồi.
- Thực hiện các bài kiểm tra trước và sau khi kết thúc môn

học để giúp sinh viên nhận thấy sự tiến bộ.

- Tổ chức các buổi giải đáp thắc mắc trực tuyến đối với môn học.
- Cung cấp lời giải cho các bài kiểm tra sau khi chấm.

5. Xem trọng yếu tố thời gian

Học tập yêu cầu thời gian và sự nỗ lực. Không có thời gian thì sự học không thể diễn ra. Sử dụng thời gian một cách hiệu quả là rất quan trọng đối với cả sinh viên lẫn giảng viên, vì vậy sinh viên cần được hướng dẫn cách sử dụng thời gian tốt nhất cho việc học.

Nhà trường cần định ra thời gian hợp lý dành cho sinh viên, giảng viên và cán bộ quản lý để mọi người đều có thể làm việc hiệu quả.

Đối với các lớp học truyền thống, giảng viên nên:

- Hướng dẫn sinh viên cách sử dụng thời gian hợp lý.
- Dành thời gian hợp lý để sinh viên hoàn thành các bài kiểm tra.
- Trao đổi với sinh viên về những mất mát nếu họ không tham gia lớp học.
- Tổ chức gặp gỡ những sinh viên không thường xuyên đến lớp để tìm hiểu nguyên nhân.
- Tránh để mất nhiều thời gian do sử dụng các công nghệ dạy học.

Đối với các lớp học từ xa, giảng viên nên:

- Chú ý quỹ thời gian của các đối tượng sinh viên khác nhau.
- Xác định khung thời gian và những kết quả cần đạt được cho mỗi bài học.
- Thiết kế qui trình tham gia buổi học hoặc trao đổi qua mạng sao cho ít tiêu tốn thời gian của

sinh viên.

- Xây dựng qui định về việc sinh viên tham gia học tập hoặc thảo luận qua mạng.

6. Kỳ vọng nhiều vào sinh viên

Kỳ vọng cao thường cho kết quả tốt. Mọi người đều muốn được kỳ vọng cao, kể cả những người có năng lực còn hạn chế lẫn những người thông minh.

Sinh viên sẽ cảm thấy phần khởi đề cố gắng hơn trong học tập nếu họ được giảng viên và nhà trường đặt nhiều kỳ vọng và hỗ trợ họ đạt được những kỳ vọng đó.

Đối với các lớp học truyền thống, giảng viên nên:

- Cung cấp cho sinh viên chương trình chi tiết của môn học cùng những yêu cầu về bài kiểm tra, hạn phải nộp và thang điểm.

- Khuyến khích sinh viên chịu khó học tập và thể hiện năng lực của họ một cách cao nhất.

- Góp ý cho sinh viên về những mục tiêu học tập họ cần đạt được.

- Có lời khen kịp thời về những nỗ lực và kết quả tốt từ sinh viên.

- Định kỳ cải tiến bài giảng theo hướng giúp sinh viên luôn nỗ lực hơn nữa.

- Tiếp xúc những sinh viên có hạn chế về năng lực để tìm hiểu và có biện pháp hỗ trợ.

- Lưu ý sinh viên chú trọng vào việc nâng cao tri thức hơn là vào điểm số môn học.

Đối với các lớp học từ xa, giảng viên nên:

- Cung cấp cho sinh viên chương trình chi tiết của môn học cùng những yêu cầu về bài kiểm tra, hạn phải nộp và thang

điểm.

- Xây dựng bài giảng và cho bài kiểm tra phù hợp với các đối tượng sinh viên.

- Đưa lên diễn đàn trên mạng của lớp các bài làm tốt của sinh viên.

- Xác định các mục tiêu cụ thể cần đạt được cho mỗi bài giảng.

- Tạo điều kiện để sinh viên góp ý về các hoạt động của lớp học.

- Khuyến khích sinh viên tham gia vào các hoạt động của môn học.

7. Tôn trọng sự khác biệt về năng khiếu và cách học

Sự học có thể diễn ra theo nhiều cách thức và mức độ khác nhau. Sinh viên vào trường với những năng khiếu và cách thức học tập không như nhau.

Những người tỏ ra vượt trội tại lớp học lý thuyết có thể lại chậm chạp trong các buổi thực hành và ngược lại. Sinh viên cần có cơ hội để phát triển năng khiếu và cách thức học tập riêng của họ đồng thời với việc họ được yêu cầu phát triển thêm các năng lực mới.

Đối với các lớp học truyền thống, giảng viên nên:

- Giới thiệu cho sinh viên những cách thức học tập khác nhau và cho phép sự lựa chọn.

- Sử dụng đa dạng các phương thức giảng dạy và hoạt động học tập.

- Khuyến khích sự chia sẻ về kiến thức và kinh nghiệm học tập trong sinh viên.

- Tổ chức các nhóm học tập sao cho sinh viên có thể hỗ trợ lẫn nhau.

- Xây dựng các bài tập tình huống với nhiều lời giải khác nhau.

Đối với các lớp học từ xa, giảng viên nên:

- Khuyến khích sinh viên đưa ra các quan điểm khác nhau.

- Xây dựng các hoạt động học tập có tính đa dạng và gắn với thực tế ở các địa phương.

- Chú ý đến sự hiểu biết và kinh nghiệm thực tế của sinh viên khi xây dựng bài giảng và thiết kế các hoạt động, các bài kiểm tra.

Sở dĩ bảy nguyên tắc này được thừa nhận rộng rãi ở các trường đại học Mỹ là do chúng đã được đúc kết từ rất nhiều nghiên cứu được tiến hành trên các đối tượng người học và ngành học khác nhau.

Đối tượng chính của bảy nguyên tắc này là giảng viên (GV) của các trường đại học, tuy nhiên, sinh viên (SV) cần biết để điều chỉnh định hướng học tập của mình, và cán bộ quản lý nhà trường cũng cần biết để hoạch định và hỗ trợ công tác đào tạo tốt hơn.

Tóm lại, trong dạy học hiện đại, một số nền giáo dục tiên tiến đưa ra và thực hiện một số phương pháp dạy học như sau: thuyết giảng (thuyết trình hoặc nói); thao diễn minh họa; công việc thực hành, phòng thí nghiệm; hội thảo, thảo luận nhóm; mô phỏng; đóng vai kinh nghiệm công tác; thực địa, tham quan động não; các bài tập; hướng dẫn từng học viên học tập qua máy tính; học tập qua giải quyết vấn đề; v.v..●

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Lê Văn Hào, Học giả VEF 2008 - 2009 tại Washington State University, Mỹ.

2. Các ý kiến của nhiều nhà khoa học.